

Ämblik koob võrku noorte inimeste vahel

Tasuta

18. november 2002

Nr 3 (6)

Foto: Jaanus Liibek

HIVI nakatumisest teada saamine on igapäevase suureks löögiks. Selline inimene vajab lähedastelt mõistvat suhtumist ja tuge. (Pilt on lavastatud.)

AIDS ohustab üha enam Tartu noori

“Meil on siin kasside paradüüs,” ütles AIDS-i Ennetuskeskuse Tartu filiaali arst Olga Notberg, viidates kümnekonnale maja ümber luusivale kiisule. Kahjuks on tihti nii, et see, mis ühele paradüüs, on teise jaoks põrgu.

Anonüümse AIDS-i kabineti andmetel on sel aastal seni veel haigusest suhteliselt puutumatuks peetud Tartus avastatud neli HIVi nakatunut. Kaks juhtumit pärinevad juba aasta algusest, kuid kaks HIV-positiivset avastati alles oktoobrikuus. Kõigil neljal puhul on tegemist noorte inimestega, kes käisid ise ennast testimas. Vanim neist on 31 ja noorim alles 16aastane kooliõpilane. Kaks haiget on meessoost, kaks naised. Kokku on Tartus teada 11 viirusesse nakatunut.

Siiani arvati, et AIDS on üksnes Tallinna, Narva ja Ida-Virumaa paadunud narkomaanide probleem. “Seejuures unustatakse ära, et ka narkomaanid on seksuaalselt aktiivsed inimesed,” lausub Tartu Noorte Nõustamiskeskuse juhataja Kadri Sikk.

Nüüdseks ongi tulemus käes ja haigus on väljunud narkomaanide

ringist. Ka Tartu juhtumitest on vaid pooled narkomaanidega seotud. Kahel juhul oli tegu täiesti tavaliste inimestega, kes said nakkuse tõenäoliselt seksuaalvahekorra teel.

Noored ei tunneta ohtu

Olga Notbergi sõnul on sageli väga raske kindlaks teha, kellelt haige viiruse saada võis. Keeruliseks teeb asja viiruse peiteperiood organismis, mis ulatub kuni paari kuuni. Selle aja jooksul on inimene tihtipeale olnud vahekorras paljude partneritega ning siis ei teagi, kes neist nakataja oli.

Üleüldse on noored tervise suhtes hoolimatamad kui täiskasvanud. Kui inimene seksib kaitsevahendeid kasutamata mitme erineva partneriga, siis ei ohusta ta mitte üksnes ennast vaid ka teisi.

Hiljuti käis Notbergi juures koolitüdruk, kelle süüfilise testi osutus positiivseks. Neiu ütles, et tema on korralik tüdruk ja temal sellist asja ei saa olla. Kindluse mõttes tehti ka teine test, kuid sellegi vastus oli sama. Tüdruk ei uskunud ka siis arsti juttu, kuigi tunnistas, et on olnud ilma kaitse-

vahenditeta vahekorras mitme poisiga, sest talle lihtsalt ei meeldi kondoomi kasutada. Pakutud ravist ta keeldus ning jalutas minema. “Arsti poole pöördub selline inimene tõenäoliselt alles siis, kui tal hakkavad juuksed peast välja kukkuma,” ütles Notberg.

Kadri Sikk on Noorte Nõustamiskeskuses kokku puutunud tüdrukutega, kes saades teada, et neil on mõni suguhaigus, püüavad teha kõik selleks, et nende noormees sellest teada ei saaks, sest siis tuleks nende kõrvalehüpe välja. Sikk paneb noortele südamele, et nad kindlasti partnerit oma suguhaigusest teavitaksid ning saadaks testi tegema. “Ka tema võib olla nakatunud. Seni kui ta ise seda ei tea, on ta reaalse ringikõndiv ohuallikas.”

Riskirühmaks noored

Notbergi sõnul käivad nende kabinetis teste tegemas nii koolilapsed kui ka vanainimesed, võrdsest mehed ja naised. Probleemaatiliseks eaks on siiski noored vanuses 14–25, kellel on suurim risk AIDS-i haigestuda.

Sama tõdeb ka Kadri Sikk. “Kui

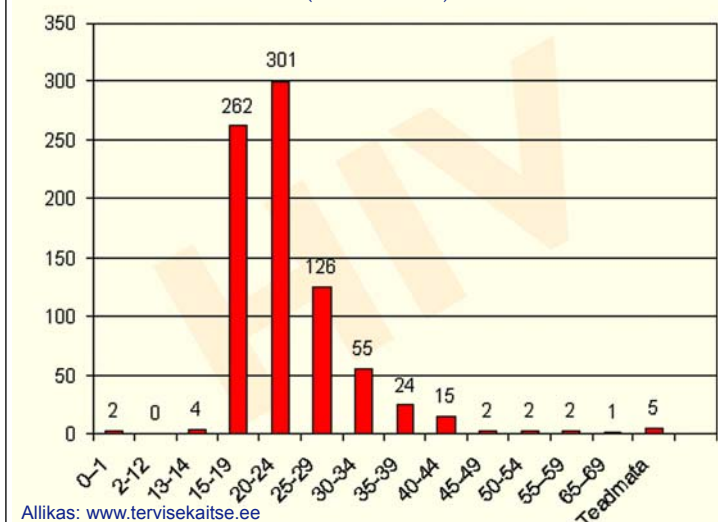
Tartu Noorte Nõustamiskeskus
Raekoja plats 9
Vastuvõtuajad:
E–R 10–13 ja
14–18.
Telefonitund
13–14 tel 442 086

AIDS-i Ennetuskeskuse Anonüümne kabinet
Tiigi 1–1
Vastuvõtuajad:
E, K, R 10–13
T, N 14–17
tel 427 611

SISUKORD

- ★ Tähe Noortekeskus lk 2
- ★ Suitsiid on noorte mure lk 3
- ★ Õpilaskoostöö laager lk 4
- ★ Maadlus – kuningate spordiala lk 5
- ★ Anatoomiline teater lk 6
- ★ Noortekeskused lk 7
- ★ Meelelahutus lk 8

Aastal 2002 HIVi nakatunute jaotus vanuse järgi (15. nov. 2002)

küsida koolides õpilaste käest suguhaigusi, mida nad teavad, nimetatakse alati esimeste seas AIDS-i, kuid samas ei seosta noor inimene sellest tulenevat ohtu kunagi endaga,” tunneb ta muret.

Mart (25) käis HIV-nakkuse testi tegemas sel suvel. “Mul on uus tüdruk ja tema käskis sinna minna. Tulemust oodates oli hirm küllaltki suur, et mis siis ikka saab, kui mul ongi AIDS?” Vastus osutus negatiivseks. “Ma olin õnnelik! Varem oli minu jaoks normaalne, et alesin ringi. Kummi polnud ka alati kaasas ja juua täis peaga ei tulnudki see tihti meelde. Nüüd on minu jaoks normaalne, et mul on üks partner. Hoolin nii temast kui ka enda tervisest palju rohkem. Püüan teha nii, et enam ei peaks sinna (AIDS-i Anonüümse kabinetti – autor) tagasi minema,” rääkis Mart.

Tartus on HIV-positiivsete arv praegu veel suhteliselt väike. Kokku on siinmail avastatud 11 viirusesse nakatunut. Noorte Nõustamiskeskuse juhataja Kadri Siku sõnul ei ole nende asutuses ühtegi positiivset testi veel tehtud. “See rõõmustab nii meid kui ka

meie klienti. Mõni on peale negatiivse tulemuse teadaaamist öelnud, et ta ei seksi enam iial,” rääkis Sikk noorte reaktsioonidest.

Ennetustöö käib

Peamiseks põhjuseks, miks Tartus ei ole veel tõsisemat AIDS-i epideemiat, peab Olga Notberg tugevat ennetustööd. Nii ennetuskeskus kui ka Noorte Nõustamiskeskus korraldavad pidevalt loenguid Tartumaa koolides. Suuremas osas võtavad nii õpilased kui ka õpetajad neid hea meelega vastu. “Vaid mõned üksikud pedagoogid arvavad, et nende kooli pole sellist asja küll vaja,” lausub Sikk.

Mõlema eelpool mainitud keskuse juhik tekitab pahameelt ja ärevust tõsiasi, et koolides pööratakse terviseõpetuse tundidele liialt vähe tähelepanu. Kadri Siku sõnul on mõnes Tartu koolis selline tund suisa ära kaotatud. “Õnneks on noored ise aktiivsed. On juhtunud, et siia tulevad kolm-neli kümneaastast poisikest, kes uurivad kuidas kondoomi kasutatakse ja ostavad neid. Üleüldse teeb rõõmsaks see, et noormehed on hakanud varasemast rohkem seksuaalsuhtes vastust endale võtma ning käivad ennast kontrollimas ja muidu nõu küsimas.”

JAANUS LIBEK
folkman@one.ee

Küsitlus: Kui suureks probleemiks on AIDS Tartu noorte hulgas?

Oliver (9), õpilane: Eriti suur ei ole. Koolis on õpetaja sellest rääkinud küll. Õpilased teevad ka omavahel nalja, et ära hakka narkomaaniks, muidu saad AIDS-i.

Eha (44), apteekis klienditeenindaja: Palju on neid, kes mõtlevad selle peale, väga palju on ka neid, kes ei hooli sellest ega ka elust üldse. Kõik oleneb inimesest.

Anneli (33), algklasside õpetaja: Kindlasti on see probleem olemas. Kui minu laps kasvab, siis ma küll kardan tema pärast. Ta on praegu 9aastane. Vahel mõtlen, millal talle sellest

rääkida.

Tõnis (22), üliõpilane: Kindlasti ei ole probleem nii suur kui Tallinnas või Kirde-Eestis. Aja jooksul võib see siiski süveneda.

JAANUS LIBEK